

**การพัฒนาการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะจิตสาธารณะ
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4***
**The Development of Enhancing Public Mind Characteristic
Activities for Fourth Grade Students**

พิมพ์ชนก หงษ์เหาะ และอุไรวรรณ หานวงศ์
Pimchanok Hongho and Uraiwan Hanwong
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: Pimchanok.tink@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 2) เปรียบเทียบคุณลักษณะจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะจิตสาธารณะ ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนบ้านป่าแดง (วันรัตติวิทยา) อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ จำนวน 15 คน ได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้คือ กิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาและแบบประเมินคุณลักษณะจิตสาธารณะ 2 ลักษณะ คือ แบบประเมินพฤติกรรม และแบบวัดเชิงสถานการณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที และร้อยละของการพัฒนาการ

ผลการวิจัยพบว่า

1. กิจกรรมเสริมคุณลักษณะสร้างจิตสาธารณะที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ประกอบด้วยกิจกรรม 4 กิจกรรม คือ กิจกรรมที่ 1 ห้องเรียนในฝัน กิจกรรมที่ 2 โรงเรียนสีขาว กิจกรรมที่ 3 ชุมชนสามัคคี และกิจกรรมที่ 4 แก้ปัญหาขยะในโรงเรียน ทุกกิจกรรมเน้นการปฏิบัติ 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นการรับรู้ 2) ขั้นตอบสนอง 3) ขั้นเห็นคุณค่า 4) ขั้นจัดระบบ 5) ขั้นเกิดกิจนิสัย ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0.67-1.00

*ได้รับบทความ: 22 กรกฎาคม 2564; แก้ไขบทความ: 31 สิงหาคม 2564; ตอรับตีพิมพ์: 18 ธันวาคม 2564

Received: July 22, 2021; Revised: August 31, 2021; Accepted: December 18, 2021

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมมีคุณลักษณะจิตสาธารณะหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีร้อยละของพัฒนาการอยู่ในระดับสูง

คำสำคัญ: กิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะจิตสาธารณะ; คุณลักษณะจิตสาธารณะ

Abstract

The objectives of this research were: 1) to develop activities to enhance public mind characteristics for grade 4 students, 2) to compare public mind characteristics of grade 4 students between pre-implementation and post-implementation of public mind promoting activities. The samples used in this research were 15 grade 4 students who enrolled in the second semester of the academic year 2020 at Ban Pa Daeng School (Wan Rattawittaya), Mueang Phrae District, Phrae Province, The tools used for data collection were public mind promoting activities for elementary school students and two evaluation forms of public mind characteristics: a behavioral assessment form and situational measure. Results were analyzed using statistics including t-test for Dependent Sample, mean and percentage of growth.

The results was found:

1. The activities to enhance the public mind that the researcher developed consisted of 4 activities, were Activity 1: Dreaming Classroom, Activity 2: White School, Activity 3: Community Unity, and Activity 4 the Solving of Garbage Problems in Schools. All activities focused on 5 stages: 1 stage of perception, 2 stages of response, 3 stages of appreciation, 4 stages of organization, 5 stages of habitual behavior. The average of index of item objective congruence (IOC) is between 0.67 to 1.00.

2. The students in grade 4 were organized activities with public mind attributes. After the activity was significantly higher than before the activity was statistically.

Keywords: Enhancing Public Mind Characteristic Activities; public mind characteristic

1. บทนำ

สังคมไทยเป็นสังคมที่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความเห็นอกเห็นใจกัน มีความสัมพันธ์ในรูปแบบการพึ่งพากัน รวมถึงการมีน้ำใจต่อผู้อื่น เป็นสิ่งแรกเริ่มของการมีจิตสำนึกจิตสาธารณะ ดังนั้น จิตสาธารณะจึงเป็นเรื่องความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับทุกคนทั้งในระดับโลก ระดับประเทศ และระดับบุคคล ชัยวัฒน์ สุธิรัตน์ (2553, หน้า 4) ได้กล่าวถึงการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมว่า ควรปลูกฝังให้แก่เด็กช่วงแรกเกิดจนถึงก่อน 10 ขวบ เพราะเป็นช่วงที่เด็กมีความไวต่อการรับการปลูกฝังและส่งเสริมจริยธรรมและวัฒนธรรมเป็นอย่างยิ่งเพราะเด็กยังเป็น “ไม้อ่อนที่ดัดง่าย” สมปอง ช่วยพรม และวาริรัตน์ แก้วอุไร (2559, หน้า 133-146) กล่าวว่า การจัดการศึกษาควรส่งเสริมคุณลักษณะสำคัญของผู้เรียนในด้านต่างๆ เช่น สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รักการอ่าน และมีนิสัยใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถคิดวิเคราะห์แก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์ รวมทั้งการมีจิตสาธารณะ มีระเบียบวินัย เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมที่มีสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดให้คุณลักษณะการมีจิตสาธารณะเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน และการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้นักเรียนได้เกิดจิตสาธารณะ และความรับผิดชอบต่อสังคม อีกทั้งทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ทักษะสำคัญและจำเป็นสำหรับการเป็นพลเมือง คือ การมี Change Agent Skills ในความเป็นพลเมือง มีทักษะและจิตใจที่รับผิดชอบต่อสังคมนอกเหนือจากการดำรงชีวิตของ

ตนเองได้อย่างดีแล้ว ยังต้องทำเพื่อประโยชน์ของสังคมและเพื่อผู้อื่นได้อีกด้วย ดังที่ วิจารย์ พาณิช (2555) ได้เสนอคุณลักษณะของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่จะช่วยให้นักเรียนมีความสำคัญและรับผิดชอบต่อสังคมได้นั้นสิ่งที่สำคัญคือจิตสำนึกที่มีต่อสาธารณะหรือ “จิตสาธารณะ” ในตัวของนักเรียน ซึ่งถูกหล่อหลอมตั้งแต่เด็กจนโต โดยครอบครัว และสถาบันการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญฤๅการ ตามัน (2559) กล่าวว่า นอกจากจะอบรมสั่งสอนด้านวิชาการแล้วยังต้องอบรมคุณธรรม จริยธรรม ปลูกฝังให้รู้จักการเสียสละช่วยเหลือผู้อื่นพัฒนาตนเองให้มีจิตสาธารณะนำไปสู่การเป็นพลเมืองที่ดีในสังคมต่อไป

จากหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรคือ ให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติและมุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้แก่สังคม นอกจากนี้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 คุณลักษณะ ได้แก่ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย และ 8) มีจิตสาธารณะที่สถานศึกษาจะต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก

กลุ่มโรงเรียนช่อแฮ ศูนย์การศึกษาตำบลป่าแดง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 จำนวน

4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านป่าแดง (วันรัตวิทยายา) โรงเรียนบ้านหนองแขม (หนองแขมประชาสรรค์) โรงเรียนวัดต้นไคร้ และโรงเรียนบ้านพันเชิง ได้เห็นความสำคัญของนักเรียนในพื้นที่ที่จะเป็นกำลังสำคัญของจังหวัดแพร่ในอนาคต จึงเน้นการปลูกฝังการมีจิตสำนึกคุณลักษณะจิตสาธารณะให้แก่เด็กช่วงที่เรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยจึงได้จัดทำแผนกิจกรรมการส่งเสริมจิตสาธารณะโดยการใช้รูปแบบกิจกรรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาเพื่อพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียนโรงเรียนกลุ่มอำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ให้มีพฤติกรรมจิตสาธารณะที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะจิตสาธารณะ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่กำลังศึกษาอยู่ในกลุ่มศูนย์การศึกษาตำบลป่าแดง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 ภาคเรียนที่ 2

ปีการศึกษา 2563 จำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านป่าแดง (วันรัตวิทยายา) โรงเรียนบ้านหนองแขม (หนองแขมประชาสรรค์) โรงเรียนวัดต้นไคร้ และโรงเรียนบ้านพันเชิง จำนวน 58 คน ซึ่งเป็นกลุ่มนักเรียนที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน และกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านป่าแดง (วันรัตวิทยายา) อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 15 คน ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. กิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะจิตสาธารณะ กิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 4 กิจกรรม รวม 19 ชั่วโมง แบ่งเป็นกิจกรรมที่ 1 ห้องเรียนในฝัน จำนวน 5 ชั่วโมง กิจกรรมที่ 2 โรงเรียนสีขาว จำนวน 5 ชั่วโมง กิจกรรมที่ 3 ชุมชนสามัคคี จำนวน 4 ชั่วโมง และกิจกรรมที่ 4 แก้ปัญหาขยะในโรงเรียน จำนวน 5 ชั่วโมง

2. แบบประเมินคุณลักษณะจิตสาธารณะ 2 ลักษณะ คือ 1) แบบประเมินพฤติกรรมคุณลักษณะจิตสาธารณะของนักเรียน มีลักษณะเป็นแบบวัดชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 อันดับ มี 3 ฉบับๆ ละ 30 ข้อ จำนวน 3 ฉบับ โดยฉบับที่ 1 เป็นแบบประเมินที่นักเรียนได้ใช้ประเมินตนเอง ฉบับที่ 2 เป็นแบบประเมินโดยครู และฉบับที่ 3 เป็นแบบประเมินโดยเพื่อน

2) แบบวัดเชิงสถานการณ์ เป็นแบบเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 12 ข้อ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ทดสอบก่อนการจัดกิจกรรม (Pre-test) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมคุณลักษณะจิตสาธารณะและแบบวัดเชิงสถานการณ์

2.2 ดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 4 กิจกรรม เป็นเวลา 19 ชั่วโมง

2.3 ทดสอบหลังการจัดกิจกรรม (Post-test) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมคุณลักษณะจิตสาธารณะ และแบบวัดเชิงสถานการณ์ชุดเดิม

การวิเคราะห์ข้อมูลหลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการวิเคราะห์หาคุณภาพของกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนโดยนำคะแนนที่ได้จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มาหาค่าเฉลี่ยและนำมาเทียบกับเกณฑ์เปรียบเทียบคะแนนคุณลักษณะจิตสาธารณะก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ t-test for Dependent Sample และเปรียบเทียบร้อยละของพัฒนาการ (Gain Scores) คุณลักษณะจิตสาธารณะก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

4. สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะจิตสาธารณะแบบประเมินพฤติกรรมคุณลักษณะจิตสาธารณะและแบบวัดเชิงสถานการณ์ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขหลังจากนำไปใช้กับกลุ่มทดลอง (Try Out) จากนั้นนำมาปรับปรุงและจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ นำไปใช้จริงกับตัวอย่าง การนำเสนอผลการวิจัยแบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยได้พัฒนาจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อพัฒนาคุณลักษณะจิตสาธารณะ 4 องค์ประกอบได้แก่ 1) ด้านการใช้ 2) ด้านการถือเป็นหน้าที่ 3) ด้านการเคารพสิทธิ และ 4) ด้านการปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ได้พัฒนากิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะจิตสาธารณะจำนวน 4 กิจกรรม รวมจำนวน 19 ชั่วโมง ดังนี้ กิจกรรมที่ 1 ห้องเรียนในฝัน จำนวน 5 ชั่วโมง กิจกรรมที่ 2 โรงเรียนสีขาว จำนวน 5 ชั่วโมง กิจกรรมที่ 3 ชุมชนสามัคคี จำนวน 4 ชั่วโมง กิจกรรมที่ 4 แก้ปัญหาขยะในโรงเรียน จำนวน 5 ชั่วโมง ในแต่ละกิจกรรมมีการเสริมสร้างคุณลักษณะจิตสาธารณะที่เน้นการปฏิบัติ 5 ขั้นตอนคือ 1) ขั้นที่ 1 ขั้นการรับรู้ 2) ขั้นที่ 2 ขั้นตอบสนอง 3) ขั้นที่ 3 ขั้นเห็นคุณค่า 4) ขั้นที่ 4 ขั้นจัดระบบ และ 5) ขั้นที่ 5 ขั้นเกิดกิจนิสัย

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะ จิตสาธารณะ

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะจิตสาธารณะ (n = 15)

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	t-	P
ก่อนจัดกิจกรรม	48	26.67	4.82	35.70	0.00
หลังจัดกิจกรรม	48	39.40	7.54		

จากตารางที่ 1 ผลการทดสอบคุณลักษณะจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า คะแนนเฉลี่ยการทดสอบหลังจัดกิจกรรม ($\bar{x}$ = 39.40, S.D. = 7.54) สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยการทดสอบก่อนจัดกิจกรรม ($\bar{x}$ = 26.67, S.D. = 4.82) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะจิตสาธารณะส่งผลให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีคุณลักษณะจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 2 ผลการประเมินพฤติกรรมคุณลักษณะจิตสาธารณะของนักเรียนที่ประเมินตนเอง ประเมินโดยครู และประเมินโดยเพื่อน

ผู้ประเมินพฤติกรรม	ก่อนการจัดกิจกรรม	หลังการจัดกิจกรรม	ร้อยละของพัฒนาการ
	$\bar{x}$ (แปลผล)	$\bar{x}$ (แปลผล)	ร้อยละ (แปลผล)
ประเมินตนเอง	3.14 (ปานกลาง)	4.39 (ดี)	68.20 (ระดับสูง)
ประเมินโดยครู	3.30 (ปานกลาง)	4.32 (ดี)	60.80 (ระดับสูง)
ประเมินโดยเพื่อน	3.34 (ปานกลาง)	4.40 (ดี)	63.88 (ระดับสูง)
รวม	3.26 (ปานกลาง)	4.37 (ดี)	64.29 (ระดับสูง)

จากตารางที่ 2 ผลการประเมินพฤติกรรม คุณลักษณะจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แบบประเมินตนเอง แบบประเมินโดยครู และแบบประเมินโดยเพื่อน พบว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนการจัดกิจกรรม ($\bar{x} = 3.26$) ต่ำ

กว่าหลังการจัดกิจกรรม ($\bar{x} = 4.37$) และมีร้อยละ ของพัฒนาการ อยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 64.29) แสดงว่าการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะจิต สาธารณะส่งผลให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีพฤติกรรมคุณลักษณะจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 3 ผลการประเมินพัฒนาการคุณลักษณะจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อน และหลังการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะจิตสาธารณะ

คุณลักษณะจิต สาธารณะ	ก่อนการจัดกิจกรรม	หลังการจัดกิจกรรม	ร้อยละของพัฒนาการ
	$\bar{x}$ (แปลผล)	$\bar{x}$ (แปลผล)	ร้อยละ (แปลผล)
ด้านการใช้	4.49 (ดี)	4.92 (ดีมาก)	75.51 (ระดับสูง)
ด้านการถือเป็นหน้าที่	4.50 (ดี)	4.88 (ดีมาก)	66.03 (ระดับสูง)
ด้านการเคารพสิทธิ	4.49 (ดี)	4.94 (ดีมาก)	79.54 (ระดับสูง)
ด้านการปฏิบัติกิจกรรม ที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม	4.49 (ดี)	4.95 (ดีมาก)	80.56 (ระดับสูง)
รวม	4.50 (ดี)	4.92 (ดีมาก)	75.41 (ระดับสูง)

จากตารางที่ 3 ผลการประเมินพัฒนาการ คุณลักษณะจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 พบว่า คะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะจิต สาธารณะในภาพรวมหลังการจัดกิจกรรมเสริม สร้างคุณลักษณะจิตสาธารณะ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.92$) สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมเสริมสร้าง

คุณลักษณะจิตสาธารณะที่มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.50$) และมีร้อยละของพัฒนาการ อยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 75.41) แสดงว่าการจัดกิจกรรมเสริมสร้าง คุณลักษณะจิตสาธารณะเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีคุณลักษณะจิต สาธารณะเพิ่มขึ้น

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า กิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะจิตสาธารณะที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 มีจำนวน 4 กิจกรรม รวม 19 ชั่วโมง ทั้ง 4 กิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรมที่ 1 ห้องเรียนในฝัน กิจกรรมที่ 2 โรงเรียนสีขาว กิจกรรมที่ 3 ชุมชนสามัคคี และกิจกรรมที่ 4 แก้ปัญหาขยะในโรงเรียน ซึ่งเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถนำมาใช้ในการเสริมสร้างคุณลักษณะจิตสาธารณะได้ด้วย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะจิตสาธารณะอย่างเป็นระบบและเป็นขั้นตอนที่ชัดเจน โดยเริ่มจากการศึกษาวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตรข้อที่ 8 การมีจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาศึกษาและวิเคราะห์กิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาและนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาพัฒนากิจกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะจิตสาธารณะ จึงทำให้กิจกรรมที่สร้างขึ้น สอดคล้องกับบริบทและสอดคล้องกับแนวคิดของทศนา แชมมณี (2550, หน้า 3-4) ที่กล่าวว่า กิจกรรมหรือรูปแบบที่ดีจะ

ต้องได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยมีทฤษฎีหลักการ และแนวคิดเป็นพื้นฐาน จะต้องมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน รวมทั้งวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่างๆ ที่สามารถช่วยให้สภาพการเรียนการสอนเป็นไปตามทฤษฎี หลักการ หรือแนวคิดที่ยึดถือและได้รับการพิสูจน์ ทดสอบ หรือยอมรับว่ามีประสิทธิภาพ สามารถใช้เป็นแบบแผนในการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะของรูปแบบนั้นๆ โดยการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะจิตสาธารณะทั้ง 4 กิจกรรม ที่ผู้วิจัยได้ออกแบบและพัฒนาขึ้นประกอบด้วย 5 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการรับรู้ เป็นการฝึกให้นักเรียนได้รับรู้ ตระหนักถึงความสำคัญของ ห้องเรียนโรงเรียน ชุมชน

ขั้นที่ 2 ขั้นตอบสนอง เป็นขั้นที่นักเรียนคิดค้น วางแผนด้วยตนเองในการจัดกิจกรรมแก้ปัญหา โดยการวิเคราะห์สาเหตุ แนวทางแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นกำหนดกิจกรรมที่จะดำเนินการตามแนวทางแก้ไขปัญหาที่ได้วิเคราะห์

ขั้นที่ 3 ขั้นเห็นคุณค่า เป็นขั้นที่นักเรียนสรุปเลือกกิจกรรมของกลุ่มตนเอง และลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนที่ได้คิด ค้น และวางแผนไว้ด้วยตนเอง ในลักษณะการดำเนินการรูปแบบของกิจกรรมต่างๆ โดยครูคอยให้คำปรึกษาแนะนำ

ขั้นที่ 4 ขั้นจัดระบบ เป็นขั้นที่นักเรียนแต่ละกลุ่ม เก็บรวบรวมข้อมูล สรุปผลการทำกิจกรรม ปัญหาอุปสรรค และแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขประเมินผลการจัดกิจกรรมของกลุ่มตนเอง วิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย และแนวทางการ

พัฒนางานให้มีคุณภาพ และจัดเตรียมผลงานนำไป
ร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ขั้นที่ 5 ขั้นเกิดกิจนิสัยเป็นขั้นที่นักเรียน
สรุปแนวทางในการรักษาสาธารณะสมบัติและ
สิ่งแวดล้อมของห้องเรียน โรงเรียน ชุมชน ที่สะท้อน
ถึงการมีจิตสาธารณะในการดูแลรักษาสาธารณะ
สมบัติของส่วนรวม ตระหนักและช่วยกันดูแลรักษา
สาธารณะสมบัติของส่วนรวมอย่างยั่งยืน

2. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะจิต
สาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อน
และหลัง การจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะจิต
สาธารณะ พบว่า ผลการทดสอบคุณลักษณะจิต
สาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลัง
จัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05 พฤติกรรมคุณลักษณะ
จิตสาธารณะเพิ่มขึ้นและคุณลักษณะจิตสาธารณะ
ระดับสูง ซึ่งอาจเป็นผลมาจากผู้วิจัยได้ออกแบบ
กิจกรรมที่หลากหลาย มีกิจกรรมที่ปฏิบัติใน
โรงเรียน และกิจกรรมที่ต้องออกไปทำในชุมชน
และนำมาแลกเปลี่ยนกัน จึงส่งผลให้นักเรียนรู้สึก
สนุกสนาน มีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม
สอดคล้องกับแนวคิดของ Friere (อ้างถึงใน
ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2552) ที่กล่าวว่า บทบาทหน้าที่
ของผู้สอนเพื่อที่จะให้ผู้เรียนเกิดจิตสาธารณะใน
การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเองและกระตุ้นให้
ผู้เรียนเข้าใจตนเองในทางที่สัมพันธ์กับสภาพ
แวดล้อมและสังคม ในสถานการณ์ที่เป็นจริงให้แก่
ผู้เรียนและให้ผู้เรียนได้มีโอกาสคิด แสดงความคิด
เห็นด้วยตนเอง มีการนำปัญหาสังคมมาขบคิด
แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์ใน

ปัญหาต่างๆ ได้ จนเกิดความตระหนักและเห็น
ปัญหาในสังคมที่ดำรงชีวิตอยู่มีเสรีภาพอย่าง
แท้จริง จะช่วยพัฒนาจิตสาธารณะของเด็กให้
ค่อยๆ ดีขึ้น

นอกจากนี้ การดำเนินกิจกรรมยังมุ่งเน้น
การสร้างวินัย แรงจูงใจ ให้นักเรียนเป็นผู้ออกแบบ
กิจกรรมทุกกิจกรรมที่จัดขึ้นเปิดโอกาสให้นักเรียน
มีส่วนร่วมในกิจกรรม ได้อภิปรายแลกเปลี่ยนความ
คิดเห็นและประสบการณ์ ร่วมกันวางแผนและ
ลงมือปฏิบัติจริงร่วมกันเป็นกลุ่ม จึงทำให้นักเรียน
เกิดความตระหนักถึงประโยชน์และความสำคัญ
ของการมีจิตสาธารณะ สอดคล้องกับแนวคิดของ
ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2552, หน้า 17) ที่ได้ให้แนวคิด
ว่าจิตสาธารณะว่าเป็นการกระทำด้วยจิตวิญญาณ
ที่มีความรักความห่วงใย ความเอื้ออาทรต่อคนอื่น
และสังคมโดยรวม และมุ่งทำกรรมดีที่เป็นประโยชน์
ต่อส่วนรวม คิดในทางที่ดีไม่ทำลาย เบียดเบียน
บุคคล สังคม วัฒนธรรม ประเทศชาติและ
สิ่งแวดล้อม การกระทำและคำพูดที่มาจากความ
คิดที่ดีการลดความขัดแย้งและการให้ขวัญและ
กำลังใจต่อกันเพื่อให้สังคมโดยรวมมีความสุข
สอดคล้องกับแนวคิดของจิตรลดา ทองอั้งตั้ง
และคณะ (2559, หน้า 26-56) ที่ได้ให้แนวคิดว่า
การเรียนรู้จากการกระทำ (Learning by Doing)
เป็นกลยุทธ์การปลูกจิตสำนึกเพื่อส่วนรวมจึงต้อง
สร้างความรู้ความเข้าใจให้เกิดความซาบซึ้งและ
ความตระหนักรู้เพื่อก่อให้เกิดความคำนึงถึงส่วน
รวม สอดคล้องกับกับแนวคิดของจุฑาพร นาครอด
(2554) องค์ประกอบของตัวแปรสาเหตุทุกตัวมี
ความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตสาธารณะการมีจิต

สาธารณะได้รับอิทธิพลทางตรงจากการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม รองลงมา ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูการรับรู้ความสามารถของตนเองเกี่ยวกับจิตสาธารณะ การปลูกฝังจากโรงเรียน และสัมพันธ์ภาพระหว่างเพื่อน สอดคล้องกับงานวิจัยของอัญชลิกา ผิวเพชร (2555) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะ ได้แก่ คุณธรรมจริยธรรม ความฉลาด ทางอารมณ์ การอบรม เลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและพฤติกรรม การสอนของครู ดังนั้น การที่จะพัฒนาพฤติกรรมให้นักเรียนมีจิตสาธารณะ ต้องได้รับความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียนช่วยดูแลป้องกันและแนะนำแนวทาง สอดคล้องกับงานวิจัยของนิรมล มาลัย (2554) ที่พบว่า พฤติกรรมการมีจิตสาธารณะ การได้รับรู้เหตุการณ์หรือสถานการณ์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าของสิ่งแวดล้อม รวมทั้งพิจารณาถึงข้อดี ข้อเสีย ตลอดจนผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ที่อาจเกิดขึ้นอย่างรอบคอบ อันเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบ และเลือกตัดสินใจปฏิบัติตนต่อสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้อง ทำให้นักเรียนเห็นคุณค่า มีความตระหนักและเกิดจิตสาธารณะต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในระดับที่สูงขึ้น และสอดคล้องกับแนวคิดของธิดาชนก วงศ์พิทักษ์ (2556) ความสามารถของตนและแรงจูงใจอาสา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมจิตอาสา และปัจจัยทางสังคม ได้แก่ การมีตัวแบบด้านจิตอาสาและการสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมจิตอาสา การรับรู้ความสามารถของตน แรงจูงใจอาสาการสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

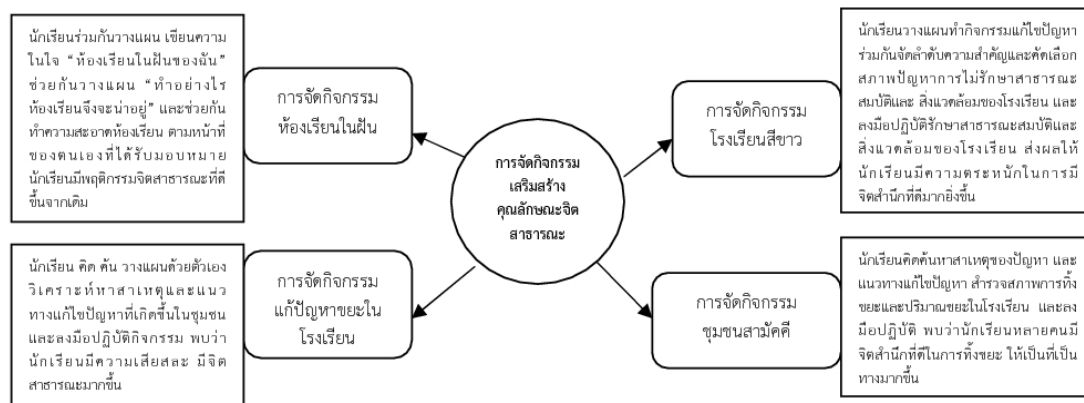
1.1 การจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะจิตสาธารณะบางขั้นตอน นักเรียนอาจใช้เวลาในการทำกิจกรรมนานเกินกว่าที่ได้กำหนดไว้ ดังนั้น ครูผู้สอนอาจยืดหยุ่นเวลาในการทำกิจกรรมได้ตามความเหมาะสม เพื่อให้กระบวนการแผนการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนได้ทำกิจกรรมอย่างเต็มที่

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการนำจุดเน้นของการศึกษาในแต่ละพื้นที่มาออกแบบกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะจิตสาธารณะ เพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักเรียนในรูปแบบการบูรณาการรายวิชาต่างๆ เช่น วิชาคณิตศาสตร์ คอมพิวเตอร์ วิทยาการคำนวณ การงานอาชีพ เป็นต้น เนื่องจากเป็นกระบวนการที่มีวิธีการที่เน้นกระบวนการทำงาน การวางแผนเป็นขั้นเป็นตอน

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากการวิจัยครั้งนี้ ชี้ให้เห็นว่า สถานศึกษาได้ส่งเสริมให้มีการเสริมสร้างคุณลักษณะจิตสาธารณะให้กับนักเรียน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน แต่ยังคงพบว่านักเรียนบางคนยังมีความต้องการในการเสริมสร้างคุณลักษณะจิตสาธารณะให้มีความต่อเนื่องขึ้นไป และนักเรียนส่วนมากมีคุณลักษณะจิตสาธารณะที่ดีขึ้นกว่าเดิมอย่างที่ได้สังเกตได้ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีจิตใจเมตตา ช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน ตระหนักถึงความสำคัญและผลเสียที่เกิดจากการที่มีพฤติกรรมที่เห็นแก่ตัว

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- จิตรลดา ทองอั้ง และคณะ. (2559). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตาม แนวคิดการเรียนรู้โดยการใช้สังคมร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์เพื่อ เสริมสร้างจิตสาธารณะ ความสามารถในการถ่ายทอดการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, 12(2), 26-56.
- จุฑาพร นาครอด. (2554). ปัจจัยเชิงสาเหตุส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2552). ความหมายของจิตสาธารณะ. เข้าถึงได้จาก <http://www.theses.rbru.ac.th/pdf-uploads/thesis-228-file06-2017-02-17-10-31-27.pdf>
- _____. (2553). สอนเด็กให้มีจิตสาธารณะ. กรุงเทพฯ: วิพริทธิ์ (1991) จำกัด.
- ทิตนา แหมมณี. (2550). การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม: ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: เมธีทิปส์.
- ธิดาชนก วงศ์พิทักษ์. (2556). ปัจจัยจิตสังคมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- นิรมล มาลัย. (2554). จิตสาธารณะและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ เรื่องสิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่สอนโดยการเสริมสร้างกิจกรรมพัฒนาจิตสาธารณะ. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- เพ็ญภูระการ ตามัน. (2559). ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคมที่มีต่อ
จิตสาธารณะและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.
(วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิจารณ์ พาณิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
สมปอง ช่วยพรม และวาริรัตน์ แก้วอุไร. (2559). การพัฒนารูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะตาม
หลักการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏ
ลำปาง*, 5(2), 133-146.
- อัญชลิกา ผิวเพชร. (2555). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาสารคาม:
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.